Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

Nr. 253 Sâmbătă 17 Septembrie 1938
12 Pagini P IIII

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNII SIBIIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACȚIA ŞI ADMINISTRAȚIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Cauze şi efecte

Tribunalul Ilfov, constatând că un şofer acuzat de omor prin imprudență continuase să-şi exercite meseria deşi mai săvârşise o asemenea infracțiune, pentru care fusese condamnat şi i se retrăsese carnetul de conducere, a pronunțat contra sa maximul pedepsei.

In aceeaşi zi, un autobuz este răsturnat pe o şosea; sunt morți şi răniți; se constată că accidentul se datoreşte şoferului, care funcționa fără carnet, retras din cauza condamnării pentru o faptă de acelaş fel.

Cum este posibil să se îngăduie la volan oameni fără dreptul de a conduce din cauza insuficienților stabilite judecătoreşte?

Ce garanții se oferă pentru viața călătorilor în aceste condițiuni cari, departe de a se reduce la cele două cazuri, se găsesc desigur la baza multor accidente şi catastrofe de circulație?

Articolele 23 şi 39 din legea circulației dela 1929 interzic liberarea şi obligă ridicarea permiselor de conducere celor condamnați pentru asemenea infracțiuni.

Şi totuşi, după zece ani dela intervenirea legii se constată în aplicarea ei omisiuni cu resfrângeri pe cât de multe pe atât de grave.

Nu s'ar putea vorbi despre imposibilitatea de a se stabili dacă în masa conducătorilor de vehicule mecanice se strecoară elemente indezirabile, pe de o parte pentru că interesul ordinei publice cere ca ele să fie identificate pentru organele îndreptățite şi obligate s'o apere de orice primejdii; pe de altă parte, pentru că art. 71 din aceeaşi lege prevede funcționarea cazierelor automobilelor şi conducătorilor la toate polițiile din țară, precum şi coordonarea lor, tocmai spre a se evita infiltrarea elementelor dovedite necompatibile cu o meserie ce reclamă însuşiri multe şi implică răspunderi mari.

Cazurile de asemenea natură impun o revizuire serioasă a permiselor de conducere în raport cu situațiunea exactă a posesorilor, şi o veghere permanentă asupra conducătorilor, spre a li se retrage autorizațiile, nu numai pe hârtie ci şi în fapt, când această sancțiune devine necesară prin propria lor vină.

O asemenea măsură ar împăca interesul călătorilor cu interesul conducătorilor cari în adevăr posedă aptitudinile cerute, nedreptățiți prin deficitul de bună reputațiune, datorit elementelor rele.

Populația are dreptul să fie apărată în mod efectiv de perspectivele sinistre ale conducerilor nesocotite, iar măsurile legiferate în acest scop trebuie să fie aplicate cu rigoarea indispensabilă oricărei exemplarități sociale.

După congresul „Astrei"

de AL. GREGORIAN

In zilele acestea de solstițiu veşted şi confuz, congresul dela Abrud al bătrânei asociații transilvănene „Astra", a fost o reconfortantă evocare a tradițiilor de glorie ale Ardealului intelectual. Ca acum o jumătate de veac, ca atunci când astranii veniau pe aici întâia oară, ca nişte iluminați, să se cuminece cu duhul eroic al lui Horia şi ale lui Iancu.

Transfigurați de emoție, fiindcă se regăsia în ei tot trecutul de luptă al acestui dârz ținut românesc, cărturarii noştri depe cellalt clin al munților au urcat la Abrud împăcați şi uniți cum nu-i mai văzusem de ani şi ani. Duioase şi prea frumoase clipe!

„Astra" are o înaltă tradiție culturală, care până la războiu se confunda cu însuşi idealul unității naționale. Rostul ei era să proecteze pe cerul românismului imaginea de lumină a Țării rotunde ca o medalie şi să păstreze nesdruncinată credința poporului asuprit, în biruința dreptății şi în plinirea destinului. Işi îndeplinea rostul acesta cu ajutorul cărții strecurată în casa iobagului. După Unire, misiunea ei se părea că a încetat. Dar cu intuiția care a caracterizat întotdeauna pe vizionarii transilvăneni, conducătorii „Astrei" şi-au dat seama că este încă mult de făcut pentru consolidarea actului dela Alba Iulia. De aceea, nu numai că nu şi-au încetat activitatea pe terenul cultural, dar şi-au extins-o în proporții vaste în domeniul ştiințific şi social. Cercetătorii ei au pornit din laboratoare a colinda satele şi a examina rezistența biologică a românilor. Economiştii şi sociologii, a studia şi remedia, după mijloace, nevoile şi starea populației. Rezultatele acestor cercetări obiective au fost expuse în congresul dela Abrud. Recunoaştem că, după 20 de ani dela Unire, ele nu, sunt mulțumitoare. In tot acest timp, elementul românesc a luptat singur, ca peste tot, cu toate vitregiile vremii, cu efectele crizei, cu bolile şi cu o foa'e bine organizată ofensivă a străinismului acaparator. Din această pricină satele noastre au avut de suferit mult, iar orașele trec şi astăzi pe nesimțite în proprietatea metecilor. Creşte numărul morților şi scade procentul nașterilor, — iată primejdia cea mare a clipei de față, cu incalculabile consecințe în viitor.

In Țara Moților, în special, situația este îngrijorătoare.

„In loc ca această regiune — spunea președintele „Astrei", d. prof. Iuliu Moldovanu — să fie un izvor de forță etnică, revărsând spre locuri deficitare rezistența şi conştiința națională, se iroseşte printr'o mortalitate excesivă, în accidente menite să completeze lipsurile de viață românească în alte părți".

Cât de vinovați suntem față de acești obijduiți frați ai noştri, care sunt moții! Două decenii dela regăsirea împreună în marele vis al întregirei naționale, i-am lăsat să-şi poarte tristețea vagabondă pe sub ochii noştri nepăsători, să coboare în mine lihniți de foame, şi să-şi vândă durerea în ciubăre.

Amărăciunea acestor nobili

(Continuare in pag. 2-a)

Moațe cu tulnicele

Primul ministru al Angliei la Berchtesgaden

O întrevedere cu cancelarul Hitler

Londra, 14 (Rador).—Agenția „Reuter" transmite:

Se anunță oficial că d. Neville Chamberlain, președintele consiliului, va pleca în Germania cu avionul pentru a vedea pe d. Hitler.

Mesagiul d-lui Chamberlain către cancelarul Hitler

Primul ministru a trimis d-lui Hitler prin intermediul ambasadorului britanic la Berlin următorul mesagiu:

„Dată fiind situația tot mai critică, îmi propun să vin imediat să vă văd pentru a încerca să găsim o soluție pacifică. Imi propun să vin cu avionul şi sunt gata să plec mâine.

Binevoiți şi arătați-mi cel mai apropiat moment în care veți putea să mă vedeți şi să sugerați locul întâlnirii. Vă voi fi recunoscător dacă îmi veți da un răspuns foarte grabnic".

Semnat: Neville Chamberlain

RĂSPUNSUL CANCELARULUI

Berlin, 14 (Rador). — Agenția D. N. B. transmite:

Fuehrerul Cancelar a răspuns la această comunicare că va fi cu bucurie gata să aibă o întrevedere cu președintele de consiliu al Marei Britanii.

D. Neville Chamberlain este deci aşteptat pentru mâine, Joi, după amiază, la Obersalzberg.

❖

Posturile germane de radio au transmis astăseară mesagiul urgent al d-lui Chamberlain şi răspunsul d-lui Hitler.

❖

Londra, 14 (Rador). — Agenția „Reuter" transmite:

Ştirea plecării d-lui Chamberlain în Germania a fost anunțată printr'un comunicat publicat de Downing-street.

Primul ministru va fi însoțit de sir Horace Wilson şi de d. Strang.

El va pleca dela Heston cu un avion britanic mâine dimineață la ora 8.30.

Se crede că d. Chamberlain va sosi la München la ora 13, că va face acolo o scurtă oprire, piecând apoi la Berchtesgaden.

Demersul neobişnuit

al premierului britanic este apreciat la Berlin in mod deosebit

Berlin, 14 (Rador). — *Un reprezentant autorizat dela Wilhelmstrasse a făcut următoarea declarație corespondentului agenției „Reuter":*

„Aşteptăm mult dela vizita d-lui Chamberlain în interesul pacii europene.

Oferta sa a fost acceptată aici în acelaşi spirit în care a fost făcută.

Este un demers neobişnuit din partea unui prim ministru britanic şi pentru acest motiv el este apreciat în mod deosebit aici.

Gestul d-lui Chamberlain arată că Marea Britanie recunoaşte şi ea caracterul serios al situației, care a atins o fază

CANCELARUL HITLER

în care o soluție rapidă se impune cu ultima necesitate".

După incordarea din ultimele zile

la Londra se aşteaptă o soluție pașnică

Londra, 14 (Rador). — *Agenția „Reuter" transmite:*

Se speră că rezultatele vizitei pe care d. Neville Chamberlain o va face d-lui Hitler vor juca un rol important în ameliorarea generală a situației şi că vor oferi un nou răgaz Europei, pentru a înlesni găsirea unei soluții pașnice la diferitele probleme în fața cărora este pusă.

La Londra, ştirea despre vizita d-lui Chamberlain în Germania a fost bine primită şi a venit ca o uşurare după încordarea acută din ultimele zile.

In treacăt, se subliniază că d. Chamberlain, care se apropie de cel de al 70-lea an al vieții, va face mâine dimineață primul său sbor cu avionul.

Sir Horace Wilson, care va însoți, împreună cu d. Strang, pe d. Chamberlain în Germania, este principalul consilier al primului ministru; din 1930 el este şi principalul consilier al guvernului. In această calitate a luat o parte considerabilă la discuțiile duse la Londra cu privire la problema cehoslovacă.

D. Strang este şeful departamentului Europei Centrale din Foreign Office. De curând el a făcut o călătorie la Berlin, Praga şi Paris care i-a îngăduit să iz contact personal cu reprezentanții britanici din aceste capitale.

Ştirea a produs uimire la Washington

Washington, 14 (Rador). Corespondentul agenției „Reuter" transmite:

Ştirea demersului fără precedent al d-lui Chamberlain a stârnit în cercurile guvernamentale de aici o puternică uimire, mergând aproape până la incredulitate.

Mare senzație la Londra

Mulțimea a ovaționat pe primul ministru

Londra, 14 (Rador). — *Ştirea că d. Chamberlain se va duce cu avionul în Germania a pricinuit o senzație formidabilă la Londra.*

Noutatea s'a răspândit cu iuțeala fulgerului în mulțimea care staționa pe străzile cartierului guvernamental şi în fața casei președintelui de consiliu.

La aflarea ştirii, mulțimea a făcut o caldă ovație d-lui Chamberlain.

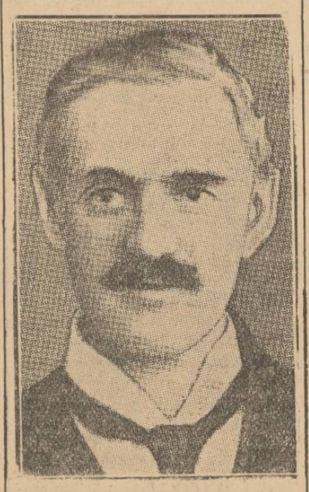

D. NEVILLE CHAMBERLAIN

Redactorul diplomatic al lui „Press Association" scrie că hotărârea dramatică a primului ministru a fost luată desigur în cursul şedinței consiliului de cabinet, care a durat două ore şi jumătate.

In toate capitalele Europei îşi fac loc acum noui speranțe.

Președintele de consiliu al unei mari națiuni a luat o inițiativă fără seamăn în istorie, ducându-se cu avionul în altă țară într'un ceas deosebit de grav, cu planuri pacifice în buzunar.

Lumea îşi dă seama de gestul grandios al președintelui de consiliu englez şi de bunăvoința evidentă a Fuehrerului, în intenția reciprocă de a examina posibilitățile unei soluții.

Acest fapt dă cele mai bune speranțe.

O LOVITURA DE TEATRU

Londra, 14 (Rador). — Corespondentul Agenției Havas arată că ştirea vizitei în Germania a d-lui Chamberlain a avut efectul unei lovituri de teatru.

Svonul s'a răspândit cu repeziciune în cercurile politice, provocând o senzație considerabilă.

In general, toată lumea aprobă curajul d-lui Chamberlain de a se duce să pledeze cauza păcii.

La Londra domneşte credința că inițiativa primului ministru va evita războiul.

IN JUGOSLAVIA ŞTIREA A FOST PRIMITA CU MARE SATISFACȚIE

Belgrad, 14 (Rador).— Ştirea vizitei d-lui Chamberlain la d. Hitler s'a răspândit extrem de repede în capitala Iugoslaviei şi a fost primită cu cea mai vie satisfacție.

SURPRIZA LA BUDAPESTA

Budapesta, 14 (Rador). — *Corespondentul agenției „Havas" transmite:*

Ştirea vizitei d-lui Chamberlain la d. Hitler a produs astăseară la Budapesta o surpriză reconfortantă.

Decizia primului ministru englez este socotită ca un act curajos, de mare importanță, susceptibil de a aduce o rezolvare definitivă a crizei.

O declarație a d-lui Daladier

Paris, 14 (Rador). — D. Daladier a primit pe un reprezentant al Agenției „Havas", căruia i-a făcut următoarea declarație în legătură cu vizita la Obersalzberg a d-lui Chamberlain:

„La sfârşitul după amiezei de eri, în urma desfăşurării rapide pe care au luat-o evenimentele din Cehoslovacia, care făcea foarte dificile negocierile locale, am luat inițiativa unui contact personal şi direct cu d. Chamberlain spre a examina împreună cu el posibilitatea de a evoca o procedură excepțională care să permită a se studia cu Reichul mijloacele cele mai eficace de a se asigura o soluție amiabilă în diferendul separației dintre sudeți şi Praga şi, în consecință, pentru menținerea păcii europene.

Sunt deci deosebit de fericit de acordul de concepții dintre cele două guverne ale noastre".

Hotărârea d-lui Chamberlain a fost luată de acord cu d-nii Daladier şi Bonnet

Paris, 14 (Rador). — Agenția „Havas" transmite:

Ştirea plecării la Berchtesgaden a d-lui Chamberlain, unde primul ministru britanic, în deplin acord cu guvernul francez, va avea o întrevedere personală cu cancelarul Hitler, a trezit în toate cercurile mari speranțe.

Această veste neaşteptată dă o nouă încredere în posibilitatea unei soluții pacifice.

Eri, când evenimentele luaseră pe neaşteptate o întorsătură care în unele cercuri era considerată ca extrem de gravă, s'a ivit necesitatea unei proceduri excepționale.

D. Daladier a examinat împreună cu d. Bonnet cursul precipitat al evenimentelor, după care s'a pus în raport telefonic cu d. Chamberlain.

Din această inițiativă franceză s'a născut ideea unei întrevederi directe între d. Chamberlain şi cancelarul Hitler.

In timpul consultațiilor dintre guvernele din Paris şi Londra, urgența unei acțiuni mai eficace s'a făcut tot mai simțită.

D. Chamberlain urmează să examineze o procedură nouă pentru o soluție amabilă a problemei ceho-sudete.

In cercurile informate din Paris, ideea unui plebiscit este exclusă. Asupra acestui punct, guvernele britanic şi francez sunt absolut de acord, în primul rând pentrucă o asemenea procedură nu este conformă cu prevederile constituției cehoslovace şi ar necesita o lege specială, care nu poate fi examinată în actuala situație.

Nu se poate prevede rezultatul inițiativei d-lui Neville Chamberlain. Se recunoaşte însă frumusețea spiritului care l-a inspirat.

Faptul că d. Hitler a acceptat imediat este socotit ca un semn favorabil.

D. Chamberlain va propune

convocarea unei conferințe in trei?

Serviciul special al „Universului"

Londra, 14 (Radio-Central). — In legătură cu plecarea d-lui Chamberlain la Berchtesgaden, unde urmează să aibă o întrevedere cu cancelarul Hitler, în cercurile guvernamentale se afirmă că d. Chamberlain ar propune convocarea unei conferințe asupra situației din Cehoslovacia, la care să participe Anglia, Franța şi Germania.

Consiliul de miniştri de Miercuri noaptea

Stabilimentele industriale in legătură cu apărarea națională, au trecut sub control militar

Miercuri seară, la ora 10, s'a ținut, la Patriarhie, un consiliu de miniştri, sub președinția I. P. S. Patriarh.

Au luat parte toți miniştri şi subsecretarii de stat prezenți în Capitală.

In acest consiliu s'a semnat jurnalul prin care stabilimentele industriale ce au legătură cu apărarea națională, sunt puse sub control militar.

Jurnalul consiliului

Iată textul oficial al jurnalului consiliului de miniştri:

„Consiliul de miniştri întrunit în şedința din 14 Septembrie dispune:

1. Autorizează ministerul apărării naționale să pună sub controlul militar cu începere dela 15 Septembrie 1938 toate depozitele şi stabilimentele industriale care conțin sau produc articole necesare apărării naționale, pentru ca sub acest control să se inventarieze capacitatea lor de lucru, materiile prime şi fabricate, în vederea intensificării producției pentru satisfacerea integrală şi imediată a nevoilor armatei.

2. Ministerul apărării naționale, ministerul aerului şi marinei şi ministerul de interne sunt autorizate să ia toate măsurile necesare pentru aducerea la îndeplinire a acestor dispoziții".

❖

Consiliul a luat sfârşit la ora 12 noaptea.

Ştiri liniştitoare

Ultimele veşti în legătură cu felul în care evoluiază spinoasa chestiune a germanilor sudeți, sunt mai liniştitoare şi dau tuturora convingerea că oamenii de stat, cari poartă răspunderea situației, îşi dau seama că grozăviile unui nou război trebuesc evitate cu orice chip.

Nădejdile de pace ale tuturora au crescut azi în urma ştirei privitoare la vizita pe care d. Chamberlain o face d-lui Hitler, iar rezultatele acestei întrevederi sunt aşteptate cu multă nerăbdare şi cu un explicabil optimism.

La noi, în urma consiliilor de miniştri de Miercuri, cercurile noastre politice conducătoare, coordonând informațiile precise din sursă autorizată, şi-au manifestat un optimism bazat pe realitățile controlate.

In aceste clipe, când atmosfera de aiurea e plină de prevestiri neliniştitoare, calmul trebuie să domnească în toată țara, strâns solidară în fața oricărei eventualități.

Ca totdeauna, românii toți, într'un mănunchi unic, în ceasul când la orizont s'ar ivi vreun pericol, vor urma fără şovăire pe drumul ce-l vor arăta conducătorii lor firești, în frunte cu M. S. Regele.

Nădejdile în menținerea păcii, nădejdi pe cari le nutresc absolut toate neamurile conştiente, nu împiedecă însă guvernele prevăzătoare să ia măsurile dictate de împrejurări, iar cele despre cari se pomeneşte în comunicatul consiliului nostru de miniştri, nu au alt scop decât de a accelera opera de echipare a armatei care se făcea într'un ritm prea lent față de termenele prevăzute.

Acest rost îl are controlul instituit la industriile în legătură cu apărarea națională, control menit să niveleze prețurile acestor fabricate, potrivit intereselor mari naționale, cari trebue să primeze orice alte interese.

Această operă de intensificare a producției, constitue o înțeleaptă gospodărie națională, care va contribui şi mai mult la menținerea calmului şi liniştei şi va da tuturor românilor putința să privească viitorul cu încredere în destinele neamului nostru.

Criza cehoslovacă

Pacea mai poate fi salvată?

de R. SEIŞANU

Abia se lichidase zilele trecute incidentul dela Moravska-Ostrawa, grație tactului guvernului cehoslovac, care a luat măsurile şi sancțiunile impuse de interesele ordinei publice, şi o serie de incidente s'au petrecut în mai multe localități din regiunea muntoasă a Boemiei, locuită de germanii-sudeți. In deosebi, în districtul Cheb (Eger) ciocnirile dintre sudeți şi cehi au avut un caracter mai grav.

Spre a evita noui turburări, guvernul din Praga a proclamat starea de asediu în mai multe districte din regiunea sudeților.

Acele regretabile incidente au fost puse în legătură cu starea de spirit ce a creiat-o în populația din zona frontierei de N. V. a Boemiei discursul pronunțat de d. Hitler, şeful statului german, în ziua închiderei congresului dela Nürnberg.

Evident că măsura luată de guvernul din Praga a fost impusă atât de asigurarea ordinei publice, cât şi de negocierile ce erau în curs cu reprezentanții autorizați ai germanilor-sudeți, de oarece ele nu trebue să fie influențate şi stânjenite de turburări interne provocate de o stare de spirit periculoasă. A intervenit apoi ultimatum-ul a dresat de şeful sudeților guvernului din Praga, care, atât prin caracterul său, cât şi prin condițiile ce le cuprinde, a contribuit la agravarea şi prelungirea crizei.

Guvernul cehoslovac neluând în considerație acest ultimatum fără precedent, într'un stat cu regim constituțional şi parlamentar, d. Henlein, şeful minorității germane, a condiționat reluarea negocierilor de îndeplinirea cererilor formulate în acest ultimat, — între care este şi ridicarea stării de asediu.

Guvernul cehoslovac a făcut cunoscut că el e dispus să ridice starea de asediu atunci când ordinea va fi pe deplin restabilită. Ori, în cursul zilei de Miercuri s'au produs noui incidente în regiunea sudeților, mai puțin grave decât alaltăeri, dar care justifică menținerea stării de asediu.

Spre a se pune capăt actualei situații încordate, desigur că se impune reluarea negocierilor în vederea încheerei unui aranjament. In ce condiții se va putea trata acum? Adică, pe ce baze?

Până acum câteva zile germanii-sudeți, prin reprezentantul lor autorizat, d. Conrad Henlein, au menținut punctele cuprinse în programul fixat la Karlsbad şi anume:

1) Stabilirea unei complete egalități de drepturi şi a unei egalități de rang între grupul etnic german şi poporul ceh;

2) Recunoaşterea minorității germane ca personalitate juridică pentru asigurarea

(Continuare in pag. 2-a)